

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช*

PUBLIC WELFARE MANAGEMENT MODEL OF WAT PHANAN CHOENG WORAWIHAN ACCORDING TO THE SUPREME PATRIARCH'S INITIATIVES

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ), พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกรโร), พระมหาสุนันท์ สุนนโท
Phra Metheewaraporn (Chirdchai Katapuñño), Phra Udomsittinayok (Kumpol Kunungkarō),

Phramaha Sunan Sunandho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: chirdchai2011@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ศึกษากระบวนการ และนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนรอบวัดพนัญเชิงวรวิหาร จำนวน 202 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.540 2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.534 3. รูปแบบการบริหารมี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน เป็นขั้นตอน มีการประชุมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนงานร่วมกัน 2) ด้านการดำเนินการ การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน 3) ด้านการตรวจสอบดำเนินการ มีการพูดคุย ถึงปัญหาและอุปสรรคเพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป 4) ด้านการปรับปรุงการทำงาน มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงปัญหา การแก้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: งานสาธารณสงเคราะห์; การบริหารจัดการ; วัดพนัญเชิงวรวิหาร

*Received June 22, 2020; Revised June 29, 2021; Accepted July 12, 2021

Abstract

Objectives of this research were to study general conditions, the procedure and to present a suitable management model for the public welfare work of Wat Phanan Choeng Worawihan according to the Supreme Patriarch's initiatives. The research methodology was the mixed methods: The quantitative research, data were collected by questionnaires from 202 samples who were people living around Wat Phanan Choeng Worawihan by using the cluster random sampling. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants. The data were analyzed by content descriptive interpretation.

Findings of research were found as following: 1. The sampling group of people had the opinions on the public welfare management, by overall, at high level ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.=0.540). 2. The sampling group of people had the opinions on the management by PDCA principle, by overall, at high level ($\bar{X}$ = 4.37, S.D.= 0.471). 3. There were suitable management models as follows: 1) Planning: the project was planned in a step-by-step manner. There were the meetings with relevant departments to plan the project together. 2) Doing: the help met the needs of the needed groups. 3) Checking: After the activities, problems and obstacles were discussed in order to solve by the next activity. 4) Action: work improvement. There was a solution to solve the direct problem that arose promptly. The problems solution came quickly.

Keywords: Public welfare; Management; Wat Phanan Choeng Worawihan

บทนำ

การสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของพระสงฆ์ในการทำงานเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ การดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์นั้นพระสงฆ์ได้ใช้หลักพุทธธรรมมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุน โดยสงเคราะห์ทางกายและทางจิตใจไปพร้อมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนภายใต้รูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ (พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, 2562; พระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ (ประยูร นนทิโย), 2563; พระปลัดชุมพล อาภาทรโรและคณะ, 2561; พระสุคนธ์ ญาณวสุโธและคณะ, 2563; พระทรงศักดิ์ ธีรธมโม, 2564)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ในปี พ.ศ. 2563 ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2563 สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช ได้เผยแพร่หนังสือแจ้งพระดำริของสมเด็จพระสังฆราชว่า “ด้วยเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ทรงพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณ トラบจนปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก การนี้ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาโปรดให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดที่วาระอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงงาน ช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้ มิใช่การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด” (สมเด็จพระมหาวีรวงศ์, 2563)

วัดพนัญเชิงวรวิหาร ในฐานะที่เป็นวัดสังกัดของเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย ก็เป็นอีกหนึ่งวัดที่ได้สนองตามพระราชดำริของสมเด็จพระสังฆราช ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ในโครงการต่าง ๆ ดังนี้ (1) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ทั่วทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการไปมอบให้ถึงบ้านของประชาชน (2) การจัดตั้งโรงงานเคลื่อนที่ นำอาหารปรุงสำเร็จแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชนต่าง ๆ (3) การมอบหน้ากากอนามัยและเวชภัณฑ์ป้องกันโรคระบาดให้แก่ส่วนราชการและประชาชน (4) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนและได้รับการช่วยเหลือ ไม่เพียงพอจากส่วนราชการ (5) การปลูกผักสวนครัวแจกจ่ายให้กับประชาชนนำไปประกอบอาหารเพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพ โดยการดำเนินการนั้น ได้ประสานงานร่วมกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความเดือดร้อนในการให้ความช่วยเหลือ โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ ผ่านส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ

ผู้วิจัยในฐานะรองเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เห็นว่าการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เป็นเรื่องที่น่าสนใจ อันจะเป็นการวิเคราะห์การทำงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารว่า มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีข้อเสนอแนะจากบุคคล และส่วนราชการต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อนำผลวิจัย

เป็นองค์ความรู้ในการส่งเสริมการทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของวัดและคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในประเทศไทยได้สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากรทั้งหมด 408 คน (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2563) สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

- 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ โดยภาพรวม

(n=202)

สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ	4.35	0.532	มาก
2. โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง	4.15	0.647	มาก
ภาพรวม	4.25	0.540	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.=0.540) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2) ผลการศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการ โดยภาพรวม

(n=202)

กระบวนการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านสภาพทั่วไปการวางแผนจัดการสงเคราะห์	4.37	0.534	มาก
2. ด้านสภาพทั่วไปการดำเนินการ	4.40	0.518	มาก
3. ด้านการตรวจสอบดำเนินการ	4.30	0.546	มาก
4. ด้านการปรับปรุงการทำงาน	4.39	0.515	มาก
ภาพรวม	4.37	0.471	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D.=0.471) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3) รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 18 รูปหรือคน ซึ่งได้ให้แนวทางเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

3.1 รูปแบบด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ ทางวัดพนัญเชิงวรวิหารมีการวางแผนการจัดการที่ดี มีการวางแผนปฏิทินการทำงานสาธารณสงเคราะห์ตลอดปี มีการประชุมเพื่อหารือและประสานความร่วมมือแนวทางการสาธารณสงเคราะห์ ในสถานการณ์โรคระบาด เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือที่เหมาะสม ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

3.2 รูปแบบด้านการดำเนินการ การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน กิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นขั้นตอน ให้ความ

ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ มีการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างมีมาตรฐาน

3.3 รูปแบบด้านการตรวจสอบการดำเนินการ หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป เมื่อพบจุดบกพร่องแล้ว รีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไขโดยทันที

3.4 รูปแบบด้านการปรับปรุงการทำงาน มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด และการแก้ไขที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า วัดพนัญเชิงวรวิหารได้มีการวางแผนการจัดการสงเคราะห์อย่างเป็นระบบและเหมาะสม คือมีการประชุมวางแผนเตรียมการในการช่วยเหลือประชาชน มีการวางแผนร่วมกันเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการวางแผนเรื่องการจัดสถานที่ และกำหนดจำนวนประชาชนที่มารับความช่วยเหลือ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ รวมทั้งเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากังวาล ธีรธมโม (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 15 ที่เป็นมาตรฐาน คือ 1) เจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนชวนศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักตนเอง เจ้าสำนักรู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ รู้จักริเริ่มโครงการที่เป็นแก่นสารประโยชน์ รู้จักวางแผนโครงการเพื่อปฏิบัติงานจัดที่พัก อาคารปฏิบัติธรรม ให้มีความสะอาดพร้อมใช้งานได้ 2) ด้านบุคลากร รู้จักแบ่งงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน รู้จักประสานความสามัคคี และประสานประโยชน์ร่วมกัน รู้จักปกครองบังคับบัญชา รู้จักติดตามและประเมินผลงาน พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและบุคลากรให้มีภาวะความเป็นผู้นำ จัดการศึกษาทั้งด้านปริยัติควบคู่กับการปฏิบัติ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 3) ด้านการบริหารจัดการภายในสำนัก จัดทำบัญชี รายรับ - จ่ายให้เป็นระบบ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้บัญชีการเงินของสำนักปฏิบัติธรรมควรแยกจากบัญชีวัด จัดทำสถิติผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม มีการตั้งทุนเพื่อการเผยแผ่ของสำนักปฏิบัติธรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านทางสื่อ เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับวิทยุชุมชน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น Line และ Facebook เป็นต้น จัดทำสื่อการปฏิบัติธรรม เช่น แผ่นซีดี ดีวีดี หนังสือสวดมนต์ และหนังสือคู่มือการปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน

2) ด้านการดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชนนั้น มีขั้นตอนกระชับและเหมาะสม จัด

สถานที่ได้เหมาะสม เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดจากส่วนราชการ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม มีการดำเนินการมอบสิ่งของด้วยความ เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีความวุ่นวาย มีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการรับ มอบสิ่งของ เช่นช่วยยกสิ่งของที่ผู้รับไม่สามารถยกได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูไพศาลวัฒน์คุณ (2557) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ วัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ของวัด ในด้านกิจการงานการสาธารณประโยชน์ วัดต้องตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ในทุกกิจการงานสาธารณประโยชน์ ที่วัดต้องพร้อมให้ ความเกื้อกูล ทุกภาคส่วน และพร้อมให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน วัดต้องร่วมมือกับชุมชนทั้ง การสงเคราะห์ประชาชน พัฒนาชุมชน และสร้างสรรค์คุณภาพสังคม

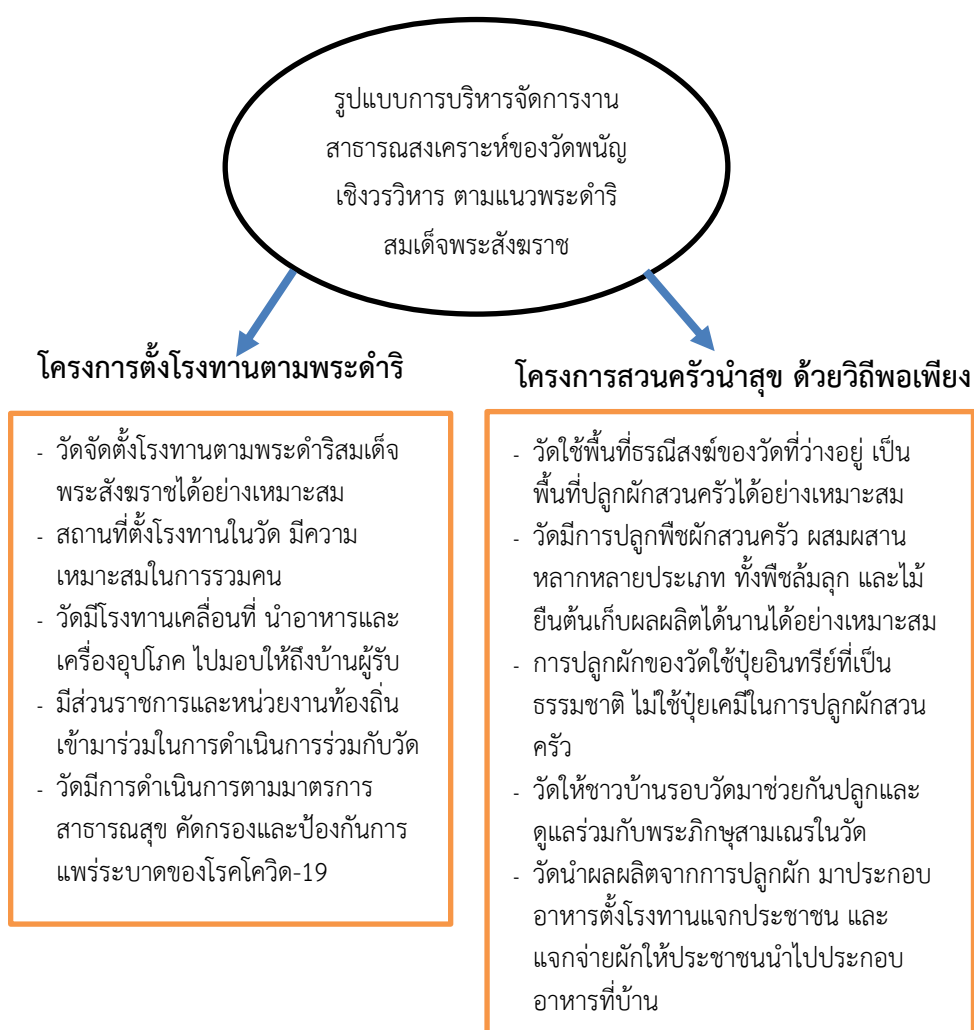
3) ด้านการตรวจสอบดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ในกิจกรรมการรับมอบสิ่งของเพื่อช่วยเหลือประชาชนนั้น ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็ว สถานที่มอบสิ่งของมีความเหมาะสม อากาศไม่ร้อน เกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน จำนวนประชาชนที่ได้รับมอบสิ่งของในแต่ละครั้ง มีความเหมาะสม ไม่มากเกินไป บุคลากรเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาอำนวยความสะดวก ในกิจกรรม มีอัธยาศัยดี บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีจำนวนเพียงพอ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทิน สุทินโน (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการ เครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหาร จัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 มีการ บริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์การ มีการ ตรวจสอบโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักการบริหารนิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหารซึ่งเป็นไป ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีข้อตกลงร่วมกันและการรวมตัว กันภายใต้การบริหารจัดการแบบกลุ่มโรงเรียน เพื่อประสานความร่วมมือด้านการบริหารความรู้ วิชาการ สามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ไปสู่ระดับเครือข่ายที่มีการสร้างความ เข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้านอย่างเป็นระบบได้

4) ด้านการปรับปรุงการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายละเอียดพบว่า มีการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการมอบสิ่งของให้ดีมาก ขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสถานที่มอบสิ่งของและเพิ่มมาตรการคัดกรอง ให้ดีขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การสงเคราะห์มีการพัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่าง ต่อเนื่อง วัดพนัญเชิงวรวิหารควรจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เช่นนี้ต่อไป กิจกรรมที่วัดทำเป็น สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระครูไพศาลวัฒน์คุณ (2557) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าวิธีการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ที่มีประสิทธิผลของวัดในจังหวัดปทุมธานีคือ

เจ้าอาวาสต้องรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม แล้วมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้มีคุณภาพ มีระบบการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน วัดต้องแสดงบทบาทการสงเคราะห์ด้านการพัฒนาคนพัฒนาครอบครัว ส่งเสริมชุมชน และสร้างสรรค์สังคม อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดที่ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งและสภาพสังคมที่มั่นคง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ทำให้ผู้วิจัยต้ององค์ความรู้ใหม่ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 สรุปได้ว่างานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริและโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง คือ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

1. โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ วัดจัดตั้งโรงงานตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราชได้อย่างเหมาะสม สถานที่ตั้งโรงงานในวัดมีความเหมาะสมในการรวมคน วัดมีโรงงานเคลื่อนที่นำอาหารและเครื่องอุปโภคไปมอบให้ถึงบ้านผู้รับ ในโครงการมีส่วนราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามาร่วมในการดำเนินการร่วมกับวัด วัดมีการดำเนินการตามมาตรฐานสาธารณสุข คัดกรองและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.532)

2. โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง วัดใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่เป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัวได้อย่างเหมาะสม วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัวผสมผสานหลากหลายประเภท ทั้งพืชล้มลุก และไม้ยืนต้นเก็บผลผลิตได้นานได้อย่างเหมาะสม การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักสวนครัว วัดให้ชาวบ้านรอบวัดมาช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด วัดนำผลผลิตจากการปลูกผัก มาประกอบอาหารตั้งโรงงานแจกประชาชน และแจกจ่ายผักให้ประชาชนนำไปประกอบอาหารที่บ้าน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.647)

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและการเสนอแนะไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วัดพนัญเชิงวรวิหารเชิงควรมีนโยบายในการประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณสงเคราะห์ของวัดในวงกว้างมากขึ้น เพราะจะทำให้สามารถเข้าถึงผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นต้นแบบที่ดีให้กับบริษัท ห้างร้าน เอกชนที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือผู้อื่นได้กระทำตามอีกด้วย

2. เจ้าคณะปกครองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เพื่อแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน ทุกอำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วัดพนัญเชิงวรวิหารเชิงควรจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน ลักษณะแบบนี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. วัดพญางิ้วหวีวรวิหาร ควรร่วมมือกับภาคเอกชนเพิ่มเติมโดยการเชิญชวนบริษัท ห้างร้านรวมทั้งญาติโยมที่ไม่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภัยโรคระบาดและมีกำลังศรัทธามาร่วมบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน

2. สิ่งของที่ให้ความช่วยเหลือนั้น มีความเหมาะสมในการช่วยเหลือประชาชน แต่ว่าสิ่งของมีน้ำหนักที่มากเกินไป ไม่สะดวกต่อผู้รับความช่วยเหลือในการขนส่ง ควรปรับให้มีน้ำหนักที่ลดลง หรืออาจจะปรับโดยการนำสิ่งของที่มีน้ำหนักมาก ไปแจกจ่ายให้ความช่วยเหลือถึงบ้าน

3. วัดพญางิ้วหวีวรวิหารเชิงควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญางิ้วหวีวรวิหารในสื่อโซเชียลมีเดียมากขึ้น ในหลากหลายช่องทาง อาทิเช่น Facebook Instagram website เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในสถานการณ์ภัยพิบัติอื่น ๆ ที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

ประดับ โพธิกาญจนวัตร. (2563). บันทึกสถิติผู้ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญางิ้วหวีวรวิหาร.

พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระครูพิศิษฐ์ประสาท (ประยูร นนทโย). (2563). สภาพทั่วไปการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 3(2), 50-59.

พระครูไพศาลวัฒนคุณ (สมพร ฐิตปัญโญ). (2557). ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต).

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุภธรรมคุณ. (2563). การสาธารณสงเคราะห์. สืบค้น 20 กันยายน 2563, จาก <http://songbanmoh.myreadyweb.com/article /topic-11536.html>.

พระทรงศักดิ์ ธีรธมโม. (2564). ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 4(1), 57-64.

- พระปลัดชุมพล อาภทรโรและคณะ. (2561). การสร้างแรงจูงใจตามหลักพุทธธรรมให้แก่ประชาชนในการทำบุญของวัดพุน้อย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 1(2), 1-10.
- พระมหากังवाल ธีรธมโม (ศรชัย). (2557). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิน สุทินโน. (2556). *การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 1*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุคนธ์ ญาณวูโธและคณะ. (2563). การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมวาสนธรรมของพระสงฆ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 3(2), 25-39.
- พินิจ ลาภนันทน์ และคณะ. (2562). *แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคมสังคมและสาธารณสุข สงเคราะห์วิถีพุทธ*. (หน้า 13-14). นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊ค.
- วรภาส ประสมสุขและนิพนธ์ กิनावงศ์. (2550). หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(2), 63-84.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า. (2563). *ประทานพระดำริให้วัดจัดตั้งโรงงานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม, [ประกาศ]. เลขที่ สสร. 146/2563.
- สุริยนต์ น้อยสงวน. (2561). รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของ คณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 6(พิเศษ), 383-394.